

Διερεύνηση των πραγματικών εμπορικών διαδρομών των προϊόντων απομίμησης

Περίληψη

Πρόλογος

Η παγκοσμιοποίηση, η διευκόλυνση των συναλλαγών και η αυξανόμενη οικονομική σημασία της διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελούν κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής ανάπτυξης. Ωστόσο, έχουν δημιουργήσει νέες ευκαιρίες ώστε τα εγκληματικά δίκτυα να επεκτείνουν το εύρος και την κλίμακα των επιχειρήσεών τους, αποκομίζοντας «παρασιτικά» οφέλη εκμεταλλευόμενα την διανοητική ιδιοκτησία και διοχετεύοντας προϊόντα παραποίησης στις εμπορικές διαδρομές. Οι συνέπειες για την οικονομία είναι σοβαρές. Το εμπόριο με προϊόντα παραποίησης όχι μόνο βλάπτει την οικονομική ανάπτυξη, αλλά υπονομεύει τη χρηστή διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και την εμπιστοσύνη των πολιτών στην κυβέρνηση, γεγονός που μπορεί τελικά να απειλήσει την πολιτική σταθερότητα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι απομίμησης μπορούν να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον.

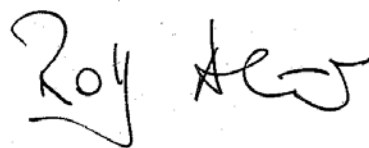
Η άντληση πληροφοριών ακριβείας σχετικά με τις εμπορικές διαδρομές των προϊόντων παραποίησης είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση μιας αποτελεσματικής κυβερνητικής αντιμετώπισης απέναντι σε αυτήν τη μάστιγα. Η πολυπλοκότητα των εμπορικών διαδρομών των προϊόντων απομίμησης αποτελεί ενδεχομένως ένα ανυπέρβλητο εμπόδιο για τις εκτελεστικές αρχές.

Μας χαροποιεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι δύο φορείς συνεργάστηκαν για την ανάλυση ενός μοναδικού συνόλου παγκόσμιων δεδομένων για τις τελωνειακές κατασχέσεις, ώστε να καταγράψουν τις εμπορικές διαδρομές των προϊόντων απομίμησης. Επιπλέον, θα θέλαμε να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων, στη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών για την παροχή εξαιρετικής ποιότητας δεδομένων σχετικά με τις τελωνειακές κατασχέσεις των προϊόντων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ.

Είμαστε βέβαιοι ότι αυτή η έρευνα θα συμβάλει σημαντικά στην κατανόηση του εμπορίου με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας. Ευελπιστούμε ότι αυτό θα βοηθήσει τις κυβερνήσεις να αναπτύξουν στοχευμένες πολιτικές αντιμετώπισης και να ενισχύσουν τα πλαίσια διακυβέρνησης σχετικά με την αντιμετώπιση του εν λόγω φαινομένου.

António Campinos,
Εκτελεστικός Διευθυντής,
EUIPO

Rolf Alter,
Διευθυντής, ΟΟΣΑ/GOV

Πρόλογος

Η διεύρυνση της εμβέλειας και του μεγέθους της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας, και συγκεκριμένα του εμπορίου με προϊόντα παραποίησης, αποτελεί βασική πρόκληση για την παγκόσμια οικονομία, η οποία βασίζεται όλο και περισσότερο στην καινοτομία. Η οικονομική απειλή που συνιστούν αυτές οι πρακτικές υπονομεύει την καινοτομία και παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη, ενώ προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία, την ασφάλεια και την προστασία για τις κυβερνήσεις, τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος διαδραματίζουν όλο και πιο πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτές τις δραστηριότητες, επωφελούμενες σε μεγάλο βαθμό από κερδοφόρες επιχειρήσεις παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας.

Η τρέχουσα μελέτη εκπονήθηκε από κοινού από τον ΟΟΣΑ και από το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ (EUIPO), με σκοπό την παροχή αδιάσειστων εμπειρικών στοιχείων στους πολιτικούς ιθύνοντες σχετικά με αυτήν την απειλή. Όπως φαίνεται από την έκθεση των ΟΟΣΑ-EUIPO 2016 «Εμπόριο προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και προϊόντων αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών): Χαρτογράφηση του οικονομικού αντίκτυπου», διαπιστώθηκε ότι το εμπόριο με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας ανήλθε στο 2,5 % του παγκόσμιου εμπορίου το 2013 ενώ το ποσοστό ήταν ακόμα υψηλότερο εάν ληφθεί υπόψη ότι μόνο στην ΕΕ το ποσοστό ανήλθε στο 5 % των εισαγωγών.

Με την ανάλυση που διενεργήθηκε το 2016 διαπιστώθηκε ότι τα μέρη που ασκούν εμπορικές δραστηριότητες με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας τείνουν να διακινούν τα προϊόντα τους μέσω δαιδαλωδών εμπορικών διαδρομών. Για να συμπληρωθεί αυτή η ανάλυση, η παρούσα έκθεση εξετάζει το ζήτημα της προέλευσης των προϊόντων απομίμησης κατά κλάδο, προσδιορίζοντας τόσο τις οικονομίες που παράγουν τα προϊόντα όσο και εκείνες που λειτουργούν ως σημεία διέλευσης στο εμπόριο.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι η Κίνα είναι η πρώτη παραγωγός χώρα προϊόντων παραποίησης σε όλες τις κατηγορίες που αναλύονται, ενώ το Χονγκ Κονγκ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Σιγκαπούρη αποτελούν παγκόσμιους κόμβους εμπορίου με προϊόντα παραποίησης. Επίσης, η ανάλυση αποκαλύπτει έναν μεγάλο αριθμό περιφερειακών προτύπων δράσης και ειδικών τομεακών τάσεων.

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε δύο εξίσου κρίσιμα πολιτικά ζητήματα. Το πρώτο είναι ο αντίκτυπος των εγκληματικών και παράνομων εμπορικών δραστηριοτήτων στη χρηστή διακυβέρνηση, τη δημόσια ασφάλεια και το κράτος δικαίου. Το δεύτερο είναι ο αρνητικός αντίκτυπος που έχει το εμπόριο προϊόντων παραποίησης στο θεμιτό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των κατόχων δικαιωμάτων και, κατά συνέπεια, στην καινοτομία, την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη σε βάθος χρόνου.

Στον ΟΟΣΑ, η παρούσα μελέτη διεξήχθη στο πλαίσιο της Ειδικής Ομάδας για την Καταπολέμηση του Παράνομου Εμπορίου του Φόρουμ υψηλού επιπέδου εξέτασης κινδύνων που εστιάζει στην τεκμηριωμένη έρευνα και τις σύνθετες αναλύσεις, προκειμένου να βοηθήσει τους πολιτικούς ιθύνοντες να διερευνήσουν και να κατανοήσουν

τις ευπάθειες της αγοράς, τις οποίες εκμεταλλεύτηκε και δημιούργησε το παράνομο εμπόριο.

Την έκθεση ετοίμασε ο Piotr Stryszowski, ανώτερος οικονομολόγος και η Florence Mouradian, οικονομολόγος της Διεύθυνσης του ΟΟΣΑ για τη Δημόσια Διακυβέρνηση και την Εδαφική Ανάπτυξη από κοινού με τον Michał Kazimierczak, οικονομολόγο στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Παραβίαση των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ΕUIPO, υπό την επίβλεψη των Stéphane Jacobzone, συμβούλου στον ΟΟΣΑ και Nathan Wajzman, επικεφαλής οικονομολόγου στο ΕUIPO. Οι συντάκτες θα ήθελαν να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους στον Peter Avery (ΟΟΣΑ) για τη συμβολή του.

Οι συντάκτες θα ήθελαν να ευχαριστήσουν τους ειδικούς του ΟΟΣΑ για τις πολύτιμες γνώσεις και ιδέες που παρείχαν: Dominique Guellec, Przemysław Kowalski και Monika Sztajerowska. Οι συντάκτες θα ήθελαν επίσης να ευχαριστήσουν τους ειδικούς από τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ και τους συμμετέχοντες διαφόρων σεμιναρίων και εργαστηρίων για την πολύτιμη βοήθειά τους. Θα θέλαμε να εκφράσουμε ξεχωριστά την εκτίμησή μας στον Asrat Tesfayesus από το Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων των Η.Π.Α. και στον Nikolaus Thumm από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η γραμματεία του ΟΟΣΑ θα ήθελε επίσης να ευχαριστήσει τους Liv Gaunt, Fiona Hinchcliffe και Andrea Uhrhammer για την υποστήριξη της έκδοσης και της παραγωγής.

Η ποσοτική έρευνα της παρούσας μελέτης βασίστηκε σε μια πλούσια παγκόσμια βάση δεδομένων για τις τελωνειακές κατασχέσεις, την οποία παρείχε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (ΠΟΤ) και συνοδεύτηκε από περιφερειακά δεδομένα που υπέβαλαν η Γενική Διεύθυνση Φορολογίας και Τελωνειακής Ένωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών (Customs and Border Protection Agency) και η Υπηρεσία Επιβολής της Νομοθεσίας περί Μετανάστευσης και Τελωνείων των Ηνωμένων Πολιτειών (Immigration and Customs Enforcement). Οι συντάκτες θα ήθελαν να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους για τα δεδομένα και την πολύτιμη στήριξη αυτών των φορέων.

Περίληψη

Το εμπόριο με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο που αυξάνεται σε εμβέλεια και μέγεθος. Καίτοι, αφενός, η παγκοσμιοποίηση, η διευκόλυνση των συναλλαγών και η αυξανόμενη οικονομική σημασία της διανοητικής ιδιοκτησίας προάγουν την οικονομική ανάπτυξη, αφετέρου, εντούτοις, δημιουργούν νέες ευκαιρίες, ώστε τα εγκληματικά δίκτυα να επεκτείνουν το εύρος και την κλίμακα των επιχειρήσεών τους με σοβαρές αρνητικές συνέπειες για την οικονομία και την κοινωνία. Επιπλέον, το εμπόριο με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας υπονομεύει τη χρηστή διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και την εμπιστοσύνη των πολιτών στην κυβέρνηση, γεγονός που μπορεί τελικά να απειλήσει την πολιτική σταθερότητα.

Τα μέρη που ασκούν εμπορικές δραστηριότητες με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας έχουν την τάση να αποστέλλουν τα παράνομα προϊόντα μέσω δαιδαλώδων διαδρομών με πολλές ενδιάμεσες στάσεις. Τα σημεία διέλευσης χρησιμοποιούνται για τους εξής λόγους: i) για τη διευκόλυνση της παραποίησης εγγράφων με τρόπους με τους οποίους αποκρύπτεται το αρχικό σημείο αναχώρησης, ii) για την ίδρυση κέντρων διανομής προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας και iii) για την επανασυσκευασία ή εκ νέου επισήμανση των προϊόντων. Επιπροσθέτως, ενώ στις περισσότερες περιπτώσεις οι εισαγωγές προϊόντων παραποίησης βρίσκονται στο στόχαστρο των τοπικών διοικητικών αρχών, συχνά τα προϊόντα υπό διαμετακόμιση δεν βρίσκονται στην εμβέλειά τους, γεγονός που σημαίνει ότι είναι λιγότερο πιθανός ο εντοπισμός τους.

Η παρούσα μελέτη αξιολογεί τις δαιδαλώδεις διαδρομές που σχετίζονται με το παγκόσμιο εμπόριο προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας. Πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι μια οικονομία που έχει τα υψηλότερα ποσοστά τελωνειακών κατασχέσεων καθώς και τις περισσότερες εκτιμήσεις ότι αποτελεί πηγή προϊόντων παραποίησης (δηλ. τα ηλεκτρονικά αποτελέσματα στον δείκτη GTRIC σχετικά με την εμβέλεια των φαινομένων παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας) δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αποτελεί σημαντικό παραγωγό προϊόντων παραποίησης. Η ανάλυση της παρούσας μελέτης χρησιμοποιεί ένα σύνολο στατιστικών φίλτρων για να προχωρήσει λίγο περισσότερο στη διευκρίνιση του ρόλου των σημαντικών χωρών προέλευσης. Προσδιορίζει τις βασικές οικονομίες παραγωγής και τα βασικά σημεία διέλευσης για δέκα κύριους τομείς που είναι ιδιαίτερος ευάλωτοι στο εμπόριο με προϊόντα παραποίησης. Αυτοί οι τομείς καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εμπορεύσιμων προϊόντων έντασης ΔΙ, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, όπως είναι τα τρόφιμα ή τα καλλυντικά, και των προϊόντων από επιχειρήσεις για επιχειρήσεις, όπως είναι τα ανταλλακτικά και τα μικροκυκλώματα. Οι αθροιστικές εμπορικές συναλλαγές προϊόντων απομίμησης σε αυτούς τους τομείς ανέρχονταν σε 284 δισ. USD το 2013 (208 δισ. EUR το 2013), μέγεθος μεγαλύτερο από το μισό των συνολικών εκτιμώμενων εμπορικών συναλλαγών σε προϊόντα απομίμησης.

Στην ανάλυση, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (εφεξής «Κίνα») αναδεικνύεται ως η πρώτη παραγωγός χώρα προϊόντων παραποίησης σε εννέα από τις δέκα κατηγορίες ανάλυσης. Επιπλέον, αρκετές ασιατικές οικονομίες, όπως αυτές της Ινδίας, της Ταϊλάνδης, της Τουρκίας, της Μαλαισίας, του Πακιστάν και του Βιετνάμ, είναι σημαντικοί παραγωγοί σε πολλούς τομείς, αν και ο ρόλος τους είναι πολύ λιγότερο σημαντικός από αυτόν της Κίνας. Η Τουρκία φαίνεται ότι αποτελεί έναν σημαντικό παραγωγό σε ορισμένους τομείς

—όπως στον τομέα δερμάτινων ειδών, τροφίμων και καλλυντικών— τα οποία αποστέλλονται οδικώς στην ΕΕ.

Στα δεδομένα εντοπίζονται αρκετά σημαντικά σημεία διέλευσης για τα προϊόντα παραποίησης, μεταξύ άλλων το Χονγκ Κονγκ (Κίνα), τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Σιγκαπούρη, που διαχειρίζονται το εμπόριο προϊόντων παραποίησης σε όλες τις κατηγορίες προϊόντων που εξετάζονται. Τα προϊόντα απομίμησης φτάνουν σε μεγάλες ποσότητες μέσα σε εμπορευματοκιβώτια και αποστέλλονται στη συνέχεια με μικρά πακέτα μέσω ταχυδρομείου ή υπηρεσιών ταχυδιανομής.

Επίσης, υπάρχουν ορισμένα σημαντικά περιφερειακά σημεία διέλευσης. Για παράδειγμα, αρκετές οικονομίες της Μέσης Ανατολής (π.χ. Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Σαουδική Αραβία και Υεμένη) αποτελούν σημαντικά σημεία διέλευσης για την αποστολή προϊόντων απομίμησης στην Αφρική. Τέσσερα σημεία διέλευσης —Αλβανία, Αίγυπτος, Μαρόκο και Ουκρανία— έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αναδιανομή των προϊόντων απομίμησης που προορίζονται για την ΕΕ. Τέλος, ο Παναμάς είναι σημαντικό σημείο διέλευσης για τα προϊόντα απομίμησης που μεταφέρονται στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Τέλος, τα δεδομένα δείχνουν ότι οι μικρές αποστολές και πακέτα τείνουν να κυριαρχούν σε πολυάριθμες εμπορικές διαδρομές, γεγονός που αντανακλά το συρρικνωμένο κόστος των αποστολών μέσω ταχυδρομείου ή υπηρεσιών ταχυδιανομής και την αυξημένη σημασία του διαδικτύου και του ηλεκτρονικού εμπορίου στις διεθνείς συναλλαγές. Οι αποστολές με λιγότερα από δέκα αντικείμενα υπολογίστηκαν περίπου στο 43 % των συνολικών αποστολών κατά μέσο όρο.

Η παρούσα ανάλυση μπορεί να φανεί χρήσιμη σε συζητήσεις πολιτικής των επιμέρους κυβερνήσεων ή σε περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο, με στόχο την πρόληψη, τη μείωση ή την αποτροπή του εμπορίου με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας. Μπορεί να βοηθήσει στον σχεδιασμό καταλληλότερων πολιτικών για την ενίσχυση των πλαισίων διακυβέρνησης που στοχεύουν στην αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου. Η έκθεση διαπιστώνει την ανάγκη εκτενέστερης ανάλυσης αυτού του φαινομένου για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πλαισίων επιβολής και διακυβέρνησης σε τρεις τομείς:

- στον ρόλο που διαδραματίζουν οι ζώνες ελεύθερων συναλλαγών στις μεταφορτώσεις·
- στο πρόβλημα εντοπισμού που θέτουν οι μικρές αποστολές·
- στα οικονομικά χαρακτηριστικά των οικονομιών προέλευσης, συμπεριλαμβανομένης της ποσοτικής σχέσης ανάμεσα στις εντάσεις του εμπορίου με προϊόντα παραποίησης και τους δείκτες ελεύθερων συναλλαγών, την ποιότητα διακυβέρνησης και την ακεραιότητα του δημόσιου τομέα.